

Rapportage Quicksan Wet natuurbescherming

Groenestraat 53-1 te Kampen

Versie: 1.0

Colofon		
Titel	Rapportage Quicksan Wet natuurbescherming Groenestraat 53-1 te Kampen	
Projectcode	P05038	
Versie	1.0	
Datum	18-12-2023	
Opdrachtgever	Witpaard Dorpsweg 103 8271 BL IJsselmuiden	
Uitvoerder		
	GRAS Advies bv	
	Bedrijvenpark Twente 412	Huismanstraat 6
	7602 KM Almelo	6851 GT Huissen
Email	ecologie@grasadvies.nl	
Website	https://grasadvies.nl/	
Contactpersoon		
Email		

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding.....	5
2 Gebiedskenmerken en beoogde ontwikkeling.....	6
2.1 Gebiedsbeschrijving	6
2.2 Beoogde ontwikkeling.....	8
3 Onderzoeksmethodiek.....	9
4 Wettelijk kader	11
5 Beschermde gebieden.....	12
5.1 Natura 2000	12
5.2 Natuurnetwerk Nederland.....	13
5.3 Houtopstanden	13
6 Beschermde soorten.....	14
6.1 Grondgebonden zoogdieren.....	14
6.1.1 Egel.....	14
6.2 Vleermuizen	14
6.3 Reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden	15
6.4 Vogels	16
6.5 Flora	17
7 Invasieve exoten.....	18
8 Conclusie en aanbevelingen.....	19
Bronnen	20

Bijlagen

Bijlage 1: Impressie projectgebied

Bijlage 2: Veldwerk inventarisatie en indicatoren

Bijlage 3: Wet- en regelgeving

Bijlage 4: Stappenplan ontheffingsplicht

Samenvatting

Witpaard is voornemens om aan de Groenestraat 53-1 te Kampen het bestaande bijgebouw inpandig te verbouwen tot zelfstandige woonruimte. De exacte datum van uitvoering is nog onbekend.

Om in het kader van ruimtelijke ontwikkeling te voldoen aan de Wet natuurbescherming en daarbij mogelijke overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen, heeft GRAS Advies op verzoek van Witpaard een verkennend onderzoek (quickscan) Wet natuurbescherming uitgevoerd op bovengenoemde locatie. Dit verkennend onderzoek inventariseert welke (wettelijk) beschermde (natuur)gebieden en plant- en diersoorten mogelijk aanwezig zijn en beoordeelt de effecten van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling op deze beschermde gebieden, soorten en hun plaatselijk leefgebied.

Met deze kennis is onderbouwd of de beoogde ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is of dat mogelijk een aanvullend onderzoek, ontheffingsaanvraag of andere maatregelen en/of vervolgstappen noodzakelijk zijn.

De belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn als volgt:

- 1 Negatieve effecten op beschermde (natuur)gebieden als gevolg van directe verstoring veroorzaakt door de beoogde ontwikkeling kunnen worden uitgesloten. Wettelijke bescherming van houtopstanden is niet aan de orde.
- 2 Negatieve effecten op Natura 2000-gebieden veroorzaakt door stikstofdepositie zijn uitgesloten d.m.v. een stikstofberekening (GRAS Advies, 2023).
- 3 De aanwezigheid van onderstaande beschermde soorten en hun habitatfuncties is aannemelijk. Echter kunnen negatieve effecten als gevolg van de beoogde ontwikkeling op deze soorten worden uitgesloten. Er is geen aanvullend onderzoek noodzakelijk.
 - Vleermuizen
 - Huismussen
- 4 De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur.

1 Inleiding

In opdracht van Witpaard heeft GRAS Advies een Verkennend onderzoek (quickscan) Wet natuurbescherming uitgevoerd aan de Groenestraat 53-1 te Kampen. Witpaard is voornemens om hier het bestaande bijgebouw inpandig te verbouwen tot zelfstandige woonruimte.

De Wet natuurbescherming verplicht bij dergelijke ruimtelijke ontwikkelingen te toetsen of aanwezige beschermde (natuur)gebieden en plant- en diersoorten geen negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingreep. Een quickscan, ofwel verkennend onderzoek, onderbouwt of deze ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is of dat mogelijk verbodsbepalingen worden overtreden en een aanvullend onderzoek, ontheffingsaanvraag of andere maatregelen of vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Een verkennend onderzoek bestaat uit een bureaustudie en een eenmalig verkennend veldbezoek, ofwel locatiebezoek. Het inventariseert de mogelijke aanwezigheid van:

- beschermde (natuur)gebieden (nationaal en provinciaal beschermde gebieden en houtopstanden);
- beschermde flora (vegetatie en monumentale bomen);
- beschermde fauna (nationaal en internationaal beschermde diersoorten en vrijgestelde soorten);
- ongewenste invasieve exoten.

Met inachtneming van wettelijke kaders, de kenmerken van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling en de gerelateerde werkzaamheden wordt beoordeeld of deze beschermde gebieden, soorten en hun functioneel en/of essentieel leefgebied mogelijk negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingreep. Indien relevant, wordt beoordeeld of dit invloed heeft op instandhoudingsdoelstellingen, wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Een verkennend onderzoek is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van (beschermde) soorten en hun leefgebied. Wanneer een aanvullend onderzoek of ontheffingsaanvraag noodzakelijk wordt geacht of andere maatregelen worden geadviseerd, kan GRAS Advies adviseren over de planning en doorlooptijd van deze onderzoeken en/of procedures en begeleiding bieden in het vervolgtraject.

Verspreidingsgegevens

In dit rapport is informatie verwerkt afkomstig uit de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze informatie mag (zolang de datavoorziening niet open en toegankelijk is) zonder toestemming van BIJ12 niet worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar worden gemaakt.

Indien relevant, zal GRAS Advies verspreidingsgegevens die zijn verkregen door locatiebezoeken en overige veldinventarisaties binnen en/of rondom het projectgebied na een periode van 2 jaar openbaar maken binnen de omgeving van de NDFF.

Dit rapport presenteert de uitkomsten van het verkennend onderzoek en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen.

Gebiedskenmerken van het huidige projectgebied en een globale beschrijving van de beoogde ontwikkeling zijn opgenomen in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 beschrijft de toegepaste onderzoeksmethodiek, gevolgd door een beknopte samenvatting van het relevante wettelijk kader in hoofdstuk 4. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in hoofdstuk 5, 6 en 7. Hier worden alle relevante gebieden en soorten beschreven die mogelijk voorkomen, inclusief het effect van de beoogde ontwikkeling op zowel deze soorten en gebieden, als op het beoogde project. De conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 8 waar de belangrijkste resultaten worden samengevat en verder wordt ingegaan op mogelijke gevolgen, maatregelen en (wettelijke) vervolgstappen.

2 Gebiedskenmerken en beoogde ontwikkeling

2.1 Gebiedsbeschrijving

Gegevens

Adres: Groenestraat 53-1
Plaats: Kampen
Gemeente: Kampen
Provincie: Overijssel

Locatie en omgeving

Het projectgebied bevindt zich te midden in de stedelijke omgeving van de stad Kampen. Het is omringd door bebouwing, wateren en wegen. Ten oosten is rivier de Burgel gelegen, welke ten noorden van het projectgebied uitmondt in de IJssel. Achter de Burgel is het centrum van de stad gelegen waarachter de IJssel verder doorloopt. Ten zuiden zijn meerdere woningen zichtbaar en de oude stadspoort van Kampen. Ten westen is, achter de bebouwing, een stadsgracht gelegen met wandelpark bestaande uit bosschages en graslanden. Afbeelding 2.1 toont de ligging van het projectgebied.

Afbeelding 2.1: Ligging van het projectgebied (rood kader).

Terrein en kenmerken

De oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 78 m². Afbeelding 2.2 toont een luchtfoto van het projectgebied, inclusief begrenzing. Het terrein wordt bepaald door een bijgebouw dat gelegen is aan de zijde van de Groenstraat. Het hoofdgebouw van de eigenaar bevindt zich een paar meter verder op het terrein aan de Vloeddijk 68. Aangrenzend aan het bijgebouw bevindt zich de tuin van Vloeddijk 68 welke de gebouwen scheidt. Afbeelding 2.3 en Bijlage 1 geven een impressie van het projectgebied.

Het bijgebouw (genoemd als projectgebied) is aan de zijkanten aangesloten aan twee andere gebouwen aan de Groenstraat. Het bijgebouw heeft een schilddak bedekt met rode dakpannen en aan voor- en achterzijde een zolderraam. Het heeft aan de kant van de Groenstraat twee uitslaande deuren en een elektrische garage deur. Aan de achterzijde bevindt zich een kleine overkapping over de gehele breedte van het pand, waardoor een overdekt terras gevormd wordt. Het pand grenst aan de tuin van Vloeddijk 68. Deze tuin bestaat grotendeels uit verharding, met enkele heesters en struiken. Verder is het pad bestraat.

Afbeelding 2.2: Luchtfoto met begrenzing van het projectgebied (rood kader).

Afbeelding 2.3: Impressie van het projectgebied.

2.2 Beoogde ontwikkeling

Witpaard is voornemens om het bestaande bijgebouw aan de Groenestraat 53/ Vloeddijk 68 te Kampen inpandig te verbouwen en gebruiken als zelfstandige woonruimte. De werkzaamheden bestaan onder andere uit het plaatsen van een tussenmuur en het aanpassen van eventuele verlichting. De exacte planning van de uitvoering is momenteel nog niet bekend.

3 Onderzoeksmethodiek

Onderzoek is uitgevoerd om te beoordelen of de beoogde ruimtelijke ontwikkeling een mogelijk significant negatief effect heeft op (wettelijk) beschermde (natuur) gebieden, houtopstanden, plant- en diersoorten en bijzondere monumentale bomen. De door GRAS Advies gehanteerde onderzoeksmethodiek is onder te verdelen in 3 stappen.

Bureauonderzoek

Voor relevante datavisualisatie en gebieds- en soorteninformatie is o.a. de website van PDOK, het kadaster, Natura2000, RAVON, Sovon en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Daarnaast is er gebruik gemaakt van ArcGIS Pro en het vleermuisprotocol 2021. Er is informatie verzameld over:

- de locatie van het projectgebied, gebiedskenmerken, kenmerken van- en afstand tot beschermde en bijzondere gebieden en de mogelijke aanwezigheid en kenmerken van beschermde houtopstanden;
- de kenmerken en bijbehorende werkzaamheden van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling;
- verspreidingsgegevens en waarnemingen van beschermde plant- en diersoorten, monumentale bomen en invasieve exoten van de laatste 5 jaar, tot 5 km rondom het projectgebied.

Locatiebezoek

Tijdens een locatiebezoek zijn gegevens verkregen tijdens het bureauonderzoek geverifieerd. Verkennend onderzoek is in- en rondom het projectgebied uitgevoerd. Het uiteindelijke onderzoeksgebied is ter plaatse bepaald door een deskundige ecooloog. Dit is gedaan a.d.h.v. de informatie verworven tijdens het bureauonderzoek, de lokale situatie en de verwachte invloedssfeer van de beoogde ontwikkeling (hierbij te denken aan hinder van licht, trillingen en geluid). Zowel binnen als rondom het projectgebied is geïnventariseerd naar:

- de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bijzondere vegetatie en ongewenste invasieve exoten;
- de mogelijke aanwezigheid van beschermde diersoorten d.m.v. zichtwaarnemingen en indicatoren (Bijlage 2);
- habitattypen, habitatgeschiktheid- en functies voor beschermde soorten in het projectgebied én de omgeving.

Registratiegegevens van het locatiebezoek zijn opgenomen in Tabel 3.1. Tijdens het locatiebezoek is (indien van toepassing) gebruikt gemaakt van een verrekijker, endoscoop, meetlint, rolmaat, digitale registratie- en determinatiehulpmiddelen waaronder de Fieldmap Applicatie en persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).

Analyse

Verzamelde gebiedsinformatie, soorteninformatie en veldgegevens zijn vergeleken met kenmerken van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling. Binnen een effectenbeoordeling zijn (indien mogelijk/relevant) de volgende aspecten met inachtneming van wettelijke kaders overwogen:

- De projectlocatie, het type project, de duur en periode, inclusief de invloedssfeer van de werkzaamheden (licht, geluid, trillingen en stikstofemissie).
- De mate en het effect van verstoring of aantasting van (beschermde) (natuur) gebieden en hun instandhoudingsdoelstellingen, habitatype, wezenlijke kenmerken en waarden.
- De mate en het effect van verstoring of aantasting van (beschermde) vegetatie en diersoorten, hun (essentieel) leefgebied en (indien relevant) de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- De mogelijke gevolgen, maatregelen en (wettelijke) vervolgstappen.
- Indien invasieve soorten zijn vastgesteld, zijn maatregelen beschreven die aan de Europese verordening voldoen.

Tabel 3.1: Registratiegegevens locatiebezoek.

Datum	Weersomstandigheden
07-12-2023	-2°C, 2 bft, bewolkt, droog

GRAS Advies is een ecologisch adviesbureau en voert veldonderzoek uit volgens erkende en geldende soort-protocollen en kennisdocumenten. De deskundige ecologen van GRAS Advies zijn middels opleiding en ervaring bevoegd voor de verrichte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteits-handboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Beperkingen

Een verkennend onderzoek is geen gedetailleerd onderzoek. Uitgebreid vleermuisonderzoek of onderzoek naar de emissie en depositie van stikstof op Natura 2000-gebieden vallen dan ook buiten het kader van dit onderzoek.

Inspecties door de ecooloog kunnen onuitvoerbaar zijn door de ontoegankelijkheid van plekken of objecten. Voorbeelden zijn spouwmuren, in verbinding staande watergangen en hoge ruimtes. Onderzoek van dergelijke objecten of plekken vereist soortgericht aanvullend onderzoek met inzet van juist materieel. Aanvullend soortenonderzoek kan als meerwerk verrekend worden boven op dit verkennend onderzoek. Daarnaast kunnen extreme weersomstandigheden een gedegen verkennend onderzoek uitsluiten. Bij hevige sneeuwval of hagel, plaatselijke onweer en stormachtig weer worden geen locatiebezoeken uitgevoerd.

GRAS Advies maakt gebruik van de Nederlandse Databank Flora en Fauna voor verspreidingsgegevens. Deze database bevat alleen gevalideerde waarnemingen en kan enkel worden ingezet als hulpmiddel. Wanneer een soort niet geregistreerd staat binnen de NDFF omgeving, houdt dit niet in dat deze daar ook daadwerkelijk afwezig is.

De ecologen van GRAS Advies spannen zich maximaal in om het onderzoek zo zorgvuldig mogelijk uit te voeren. Desondanks zal nooit een volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. GRAS Advies kan daarom geen aansprakelijkheid aanvaarden voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en/of fauna.

Geldigheidsduur onderzoek:

Aan het verrichtte onderzoek en de gegevens in deze rapportage zit een beperkte geldigheidsduur. In de regel is een quickscan geldig voor een periode van 3 jaar tenzij in deze periode wezenlijke ecologische veranderingen plaatsvinden.

4 Wettelijk kader

Wet- en regelgeving omtrent natuurbeleid is voornamelijk geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Binnen deze kaderwet is Internationale en Europese wet- en regelgeving opgenomen en het biedt provincies de mogelijkheid op provinciaal niveau natuurbeleid toe te passen. In het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en soortgelijke activiteiten dient deze wet in acht te worden genomen. De wet is gericht op het beschermen van gebieden, houtopstanden en soorten. Bijlage 3 bevat een gedetailleerde beschrijving.

Beschermde gebieden

Nederland kent ruim 160 strikt beschermde natuurgebieden die vallen onder Natura 2000-gebied. Deze worden beschermd vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en maken onderdeel uit van een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden die vanuit Europees perspectief bescherming behoeven. Daarnaast zijn er gebieden die onder de verantwoordelijkheid van de provincies vallen zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en gebieden van provinciaal belang. NNN-gebieden zijn een samenhangend netwerk van Nederlands natuurgebieden met als doel de achteruitgang van biodiversiteit en het areaal aan natuur te stoppen en migratie mogelijk te maken. Gebieden van provinciaal belang zijn bijzondere gebieden voor bijvoorbeeld weidevogels die net als NNN-gebieden planologisch beschermd worden.

Beschermde soorten

Alle in het wild levende plant- en diersoorten zijn tot op zekere hoogte beschermd. Hiervoor geldt de zorgplicht. De Wet natuurbescherming heeft de bescherming van soorten onderverdeeld in drie beschermingsregimes, namelijk soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (Internationaal beschermd) en soorten die vallen onder Andere soorten (Nationaal beschermd). Deze verschillende beschermingsregimes hebben ieder specifieke verbodsbepalingen.

Uitzonderingen op de verbodsbepalingen binnen de Wnb zoals beschreven onder Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten kunnen gelden indien:

- een vrijstelling voor de specifieke soort geldt (nationaal beschermde soorten);
- gewerkt wordt met een Gedragscode (nationaal en internationaal beschermde soorten);
- een ontheffing is verkregen (nationaal en internationaal beschermde soorten).

Houtopstanden

Het begrip houtopstand wordt omschreven als een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend die een totaal areaal van 10 are (1000m²) of groter beslaat of uit een rijbeplanting bestaat van meer dan 20 bomen gerekend over het totaal aantal rijen. Een houtopstand wordt beschermd indien het buiten de wettelijk vastgestelde grenzen van de bebouwde kom ligt. Houtopstanden op erven of in tuinen, fruitbomen, eenrijige beplanting langs landbouwgronden, beplanting langs waterwegen en andere uitzonderingen benoemd in de Wnb vallen niet onder beschermde houtopstanden.

Broedvogels

Bij ruimtelijke ingrepen of activiteiten van soortgelijke aard, dient er zorg gedragen te worden voor broedvogels die effecten ondervinden van de geplande werkzaamheden. Nesten mogen niet worden beschadigd of vernield. Voor vogelsoorten die ieder jaar een nieuw nest bouwen geldt dat nesten beschermd zijn zolang de broedperiode van de soort duurt. Indien er soorten aanwezig zijn die vallen onder soorten met jaarrond beschermde nesten, is, indien deze groep effecten ondervindt van de werkzaamheden, te allen tijde een ontheffing nodig.

Invasieve exoten

Invasieve exoten kunnen schade toebrengen aan biodiversiteit of ecosysteemdiensten. Ter bescherming van in het wild levende flora en fauna en de instandhouding van natuurlijke habitats, dienen een aantal invasieve soorten te worden bestreden. Deze soorten zijn terug te vinden op Unilijst Invasieve soorten op de website van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA, 2022).

5 Beschermd gebieden

5.1 Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Rijntakken op ca. 500m afstand van het projectgebied (Afbeelding 5.1). Dit gebied is beschermd vanuit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Het bestaat uit verschillende habitattypen waaronder H6120 Stroomdalgraslanden, H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver), H910EB Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbos) en H91F0 Droge hardhoutooibossen. Enkele Habitatrichtlijnsoorten en voorkomende vogelsoorten zijn de Ijsvogel (*Alcedo atthis*), zwarte stern (*Chlidonias niger*), oeverwaluw (*Riparia riparia*) en de blauwborst (*Luscinia svecica*). Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied. Het wordt hiervan gescheiden door waterpartij de Burgel en bebouwde kom.

Afbeelding 5.1: Ligging van het projectgebied (rood kader) t.o.v. Natura 2000-gebied de Rijntakken (groen) en Natuurnetwerk Nederland gebied (gearceerd). Bron: Interprovinciaal overleg (IPO) (2022) & Ministerie van Economische Zaken (2018).

Effectenbeoordeling

Het projectgebied bevindt zich buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Geen van de bovengenoemde habitattypen komen in het projectgebied voor. Gezien de afstand tot het projectgebied, vallen Natura 2000-gebieden buiten de invloedsfeer van het projectgebied. Directe verstoring van Natura 2000-gebieden en negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen door (bouw) gerelateerde werkzaamheden zoals licht, geluid en trillingen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Een substantieel, negatief effect van de beoogde ontwikkeling op de stikstofemissie en depositie en daarmee op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden is a.d.h.v. een eerder uitgevoerde stikstofberekening uitgesloten (GRAS Advies, 2023).

5.2 Natuurnetwerk Nederland

Het dichtstbijzijnde gebied behorend tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gelegen op ca. 350 m afstand van het projectgebied (Afbeelding 5.1). Dit gebied valt deels onder Natura 2000-gebied. Het gebied wordt gekenmerkt door rivier de IJssel. Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van het NNN gebied en wordt hiervan gescheiden door waterpartij de Burgel en bebouwde kom.

Effectenbeoordeling

Het projectgebied bevindt zich buiten de begrenzing van NNN-gebied. Het bovengenoemde rivieren gebied komt niet in het projectgebied voor. Gezien de beperkte omvang van de beoogde ontwikkeling en afstand tot het projectgebied, valt het NNN gebied buiten de invloedssfeer van het projectgebied. Verstoring van NNN gebied en negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en kwaliteiten van dit gebied kan op voorhand worden uitgesloten.

5.3 Houtopstanden

Gezien het ontbreken van houtopstanden binnen het projectgebied en de locatie (binnen de bebouwde kom), is wettelijke bescherming (Wnb, Artikel 1.1) niet aan de orde.

6 Beschermden soorten

Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de soorten en/of soortgroepen die binnen dit verkennend onderzoek zijn meegenomen. Het toont welke beschermde soorten mogelijk voorkomen in en/of rondom het projectgebied en van welke soorten mogelijke aanwezigheid niet aannemelijk is. Soorten zijn opgenomen of uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en geregistreerde waarnemingen in combinatie met bevindingen tijdens het locatiebezoek.

6.1 Grondgebonden zoogdieren

6.1.1 Egel

Voorkomen en functie

De egel (*Erinaceus europaeus*) een nationaal beschermde soort en niet vrijgesteld in de provincie Overijssel. Egels komen bijna in alle habitattypen voor zolang er voldoende voedsel en schuilplaatsen aanwezig zijn. Hij is te vinden in tuinen, bosranden, loofbossen, struweel en in steden en houdt zich meestal schuil onder struikgewas, bosschages, in houtwallen en composthopen (Veldman & Troost, 2019).

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF kan de egel in de van het projectgebied voorkomen.

In de omgeving van het projectgebied is een tuin welke geschikt kan zijn voor de egel als dekking en overwinteringslocatie. De struiken komen tot aan de grond en bieden daarom schuilplekken. Desondanks zal het niet mogelijk zijn voor de egel om de tuin te betreden doordat het omringd wordt door muren en gebouwen. Het projectgebied zelf bestaat uit een gebouw. Er zijn geen mogelijke schuilplaatsen voor egels aanwezig in het gebouw. Tijdens het locatiebezoek zijn geen exemplaren waargenomen of sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van egel.

Effectenbeoordeling

Gezien de ontoegankelijkheid van de tuin en het gebrek aan habitatfuncties van de egel binnen het projectgebied is aanvullend onderzoek en/of een ontheffingsaanvraag niet nodig.

6.2 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn. Verblijfplaatsen zijn doorgaans te vinden in holten, kieren en andere openingen in bomen of gebouwen. Vleermuizen komen bijna overal voor en zijn vooral te vinden in gesloten tot halfopen landschap waar ze doorgaans in de beschutting van opgaande elementen foerageren langs een vast netwerk van lijnvormige structuren zoals kanalen, lanen, tuinen, boomkruinen, bebouwing en waterpartijen.

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF kunnen de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) in de omgeving van het projectgebied worden aangetroffen.

Het gebouw bevat zowel open stootvoegen als kleine openingen onder dakpannen (onbekend of deze toegang geven tot de spouwmuur). Door het gebrek aan vegetatie voorziet het projectgebied niet in foerageergebied. Wel kan de vegetatie in de achtertuin (buiten projectgebied) geschikt zijn. Verder is het stadspark ten westen van het projectgebied hier mogelijk geschikter voor.

Effectenbeoordeling

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een essentiële foerageergebied of vliegroutes voor vleermuizen. Gezien de aanwezigheid van een spouwmuur met open stootvoegen, kan de aanwezigheid van een eventuele zomer- of paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis binnen het projectgebied niet worden uitgesloten (Afbeelding 6.1). De project locatie bestaat uit één verdieping met een schilddak erbovenop. Hier en daar mist een hoekje van de dakpannen. Het valt niet uit te sluiten dat er geschikte invliegopeningen voor vleermuizen aanwezig zijn onder de dakpannen.

Aangezien de geplande werkzaamheden geen effect hebben op de bestaande spouwmuren, zal een eventueel aanwezige verblijfplaats van gewone dwergvleermuis in de spouwmuur niet worden verstoord of beschadigd. De werkzaamheden hebben ook geen effect op het dak of dakbeschot. Zelfs als er vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn onder dak, blijven de ongemoeid door de werkzaamheden. De werkzaamheden hebben derhalve geen negatief effect op de mogelijk aanwezigheid van gewone dwergvleermuis in het projectgebied én op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Een aanvullend soortenonderzoek zodat de aanwezigheid of afwezigheid kan worden aangetoond en mogelijk een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor de vleermuis is niet nodig.

Afbeelding 6.1: Projectgebied met open stootvoegen, die mogelijk toegang geven tot de spouwmuur (rood kader).

6.3 Reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden

Voorkomen en functie

Reptielen vormen een klasse van koudbloedige dieren waarvan een deel Nationaal beschermd wordt, of valt onder de bescherming van de Habitatrichtlijn. Reptielen komen voor in verschillende habitats, variërend van droge heide en zandgronden onder vegetatie en dood hout tot vochtige plaatsen, duinen, hoogveen en andere waterrijke gebieden.

Amfibieën zijn een soortgroep die aan waterrijke habitats zijn gebonden al zijn er amfibieën die grotendeels op het land leven. Net als reptielen worden sommige soorten uit deze soortgroepen Nationaal beschermd en/of vallen onder bescherming van de Habitatrichtlijn.

Er zijn enkele vissoorten die Nationaal worden beschermd en een paar die vallen onder de Habitatrichtlijn. Vissen zijn gebonden aan water. De meeste beschermde soorten komen voor in stromende beken en riviertjes, al zijn er ook soorten die juist voorkomen in sloten met ondiep water en een dikke modderlaag.

De groep ongewervelden wordt breed vertegenwoordigd. Echter wordt maar een relatief klein deel Nationaal of onder de Habitatrichtlijn beschermd. Het betreft hier onder andere libellensoorten, keversoorten en verschillende soorten dagvlinders. De habitat van beschermde soorten die hieronder vallen is wijdverspreid en sterk afhankelijk van bodem, vegetatietypen, kwaliteit en beheer.

Er zijn geen verspreidingsgegevens of waarnemingen bekend binnen de NDFF betreft deze soortgroepen in en rondom het projectgebied.

Tijdens het locatiebezoek zijn geen waterpartijen, waardplanten, vegetatie of zandplekken aangetroffen. In de directe omgeving is een aangelegde tuin zichtbaar welke intensief wordt onderhouden en beplant is met specifiek uitgekozen tuinplanten. Naast dekking is het gebied niet interessant voor deze soortgroepen. Daarnaast is het haast onmogelijk om te tuin te betreden voor deze soortgroepen

Effectenbeoordeling

Gezien de locatie en terreinkenmerken van het projectgebied en het ontbreken van geschikte habitats, kan de aanwezigheid van reptielen, amfibieën, vissen en ongewervelden binnen en rondom het projectgebied worden uitgesloten. De beoogde ruimtelijke ontwikkelingen hebben geen negatieve effecten op soorten in deze klasse en aanvullend onderzoek en mogelijke ontheffing zijn niet nodig.

6.4 Vogels

Voorkomen en functie

Alle inheemse in het wild levende vogels zijn beschermd onder de Vogelrichtlijn. Tabel 6.1 geeft een overzicht van alle vogelsoorten die gezien verspreidingsgegevens, NDFF en het locatiebezoek mogelijk in of rondom het projectgebied voorkomen. Aan een deel van deze soorten is een categorie toebedeeld gerelateerd aan de nest beschermde status. Nesten van vogels uit categorie 1 t/m 4 zijn altijd jaarrond beschermd. Soorten met een andere categorie vallen onder soorten mét jaarrond beschermde nesten of hebben een andere specifieke beschermde status gerelateerd aan hun nestbouwkenmerken of staat van instandhouding. Vogelsoorten die niet onder categorie 1 t/m 5b vallen zijn soorten waarvan het nest niet jaarrond beschermd is. De exacte definities van deze categorieën zijn opgenomen in *Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming* (Hunink, 2022).

Tabel 6.1: Vogelsoorten die a.d.h.v. NDFF verspreidingsgegevens en bevindingen tijdens het locatiebezoek mogelijk in of rondom het projectgebied aanwezig zijn inclusief nest beschermde status.

Soort	Categorie
Gierzwaluw	2
Huismus	2
Roek	2
Grote gele kwikstaart	3
Ooievaar	3
Buizerd	4
Sperwer	4
Blauwe reiger	5
Boomkruiper	5
Boomklever	5
Groene specht	5
Grote bonte specht	5
Spreeuw	5
Zwarte roodstaart	5

Het projectgebied ligt binnenin de bebouwde kom van Kampen en wordt omgeven door aaneengesloten bebouwing. In de omgeving van het projectgebied ligt een park rond de stadsgracht met bomen, bosschages en kruiden welke geschikt zijn voor zaad- en/of insectenetende vogelsoorten als foerageergebied. Ook kunnen de bomen van deze bosschages geschikt zijn als nestlocaties voor vogelsoorten. Binnen het projectgebied zelf zijn er geen bomen of kruidenrijk vegetatie aanwezig welke kunnen dienen als foerageer- en/of nestlocatie

voor vogels. Achter het projectgebied staan wel enkele groenblijvende struiken die voor rustplaatsen en dekking kunnen zorgen voor huismussen. Het te renoveren gebouw is te laag om voor gierzwaluwen geschikt te kunnen zijn, maar zou eventueel wel geschikte invliegmogelijkheden kunnen bevatten voor de huismus. De dakpannen missen hier en daar een hoekje en het is onbekend of er vogelschroot onder de pannen aanwezig is. Het is daardoor mogelijk dat de huismussen nestmogelijkheden kunnen vinden onder de pannen van de dakrand. De omgeving bevat wel groenblijvende struiken aan de achterzijde van het pand. De overige delen van de tuin zijn verhard. Er is geen water of zand voor stofbaden. Noch wordt er gevoerd. Er is daardoor weinig aanbod van voer, waardoor de omgeving niet als functioneel geschikt wordt geacht voor de huismus. Er zijn geen nesten van huismussen waargenomen. Mochten deze toch aanwezig zijn, dan zullen de werkzaamheden geen effect hebben op de eventueel aanwezige nesten van huismussen.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het projectgebied. Ook zijn er geen waarnemingen gedaan van vogelsoorten tijdens het veldbezoek. Het is mogelijk dat huismussen het projectgebied (onder dakpannen) gaan gebruiken als verblijf- en/of rustplaatsen. Alle werkzaamheden worden in pandig uitgevoerd en hebben geen effect op de muren of het dak van het pand, noch wordt de omgeving aangetast. De werkzaamheden hebben derhalve geen effect op beschermde vogels en jaarrond beschermde nesten. Aanvullend onderzoek en een mogelijke ontheffingsaanvraag zijn niet nodig.

6.5 Flora

Beschermde flora valt onder de Habitatrichtlijn en/of zijn nationaal beschermd. Volgens verspreidingsgegevens komen rondom het projectgebied geen beschermde soorten voor. Daarnaast bestaat het projectgebied puur uit bebouwing zonder enige vegetatie. De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan hierdoor uitgesloten worden. Aanvullend onderzoek en een mogelijke ontheffingsaanvraag is niet nodig.

7 Invasieve exoten

Voorkomen

Invasieve exoten kunnen op den duur schade veroorzaken aan fundering, verhardingen, infrastructuur, rioleeringen en drainagebuizen (NVWA 2021). Ze vormen een bedreiging voor de biodiversiteit, kunnen ecosystemendiensten veranderen en kunnen soms schadelijk zijn voor de gezondheid en veiligheid voor mensen (NVWA, z.d.)

Volgens verspreidingsgegevens komen invasieve exoten voor binnen of rondom het projectgebied. Dit zijn de reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) en de nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*). Deze soorten zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Effectenbeoordeling

De aanwezigheid van invasieve exoten (flora en fauna) is niet aannemelijk. Aanvullende maatregelen of andere vervolgstappen zijn niet aan de orde.

8 Conclusie en aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit verkennend onderzoek zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen als volgt:

Gebiedsbescherming

De beoogde ruimtelijke ontwikkeling veroorzaakt geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden als gevolg van directe verstoring (licht, geluid en trillingen). Wettelijk beschermde houtopstanden zijn niet aanwezig. Er geldt geen ontheffingsplicht of plicht tot kapmelding bij de provincie.

Een substantieel, negatief effect van de beoogde ontwikkeling op de stikstofemissie en depositie en daarmee op Natura 2000-gebieden is uitgesloten d.m.v. een stikstofberekening (GRAS advies 2023).

Soortenbescherming

De aanwezigheid van essentieel leefgebied van de onderstaande beschermde soorten kan niet worden uitgesloten. Deze soorten zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Omdat alle werkzaamheden in pandig zijn en geen effect hebben op mogelijke verblijfplaatsen van deze soorten zijn negatieve effecten op deze soorten als gevolg van de beoogde ruimtelijke ontwikkeling uitgesloten en worden geen verbodsbepalingen overtreden. Aanvullend soortenonderzoek of een ontheffing in het kader van Wet natuurbescherming is niet nodig.

- Vleermuizen
- Huismussen

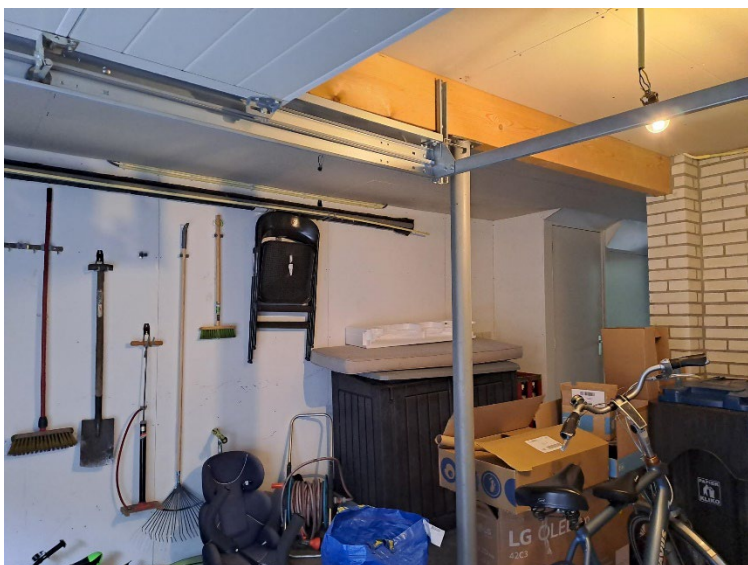
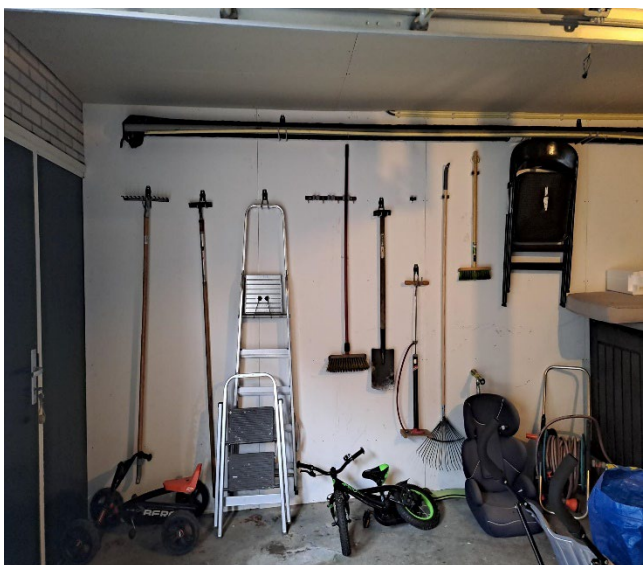
Zorgplicht

De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a) voorkomen, b) beperken en c) ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur (Wnb Artikel 1.11).

Bronnen

- BIJ12 (2023). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, Versie 2.1, februari 2023, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.
- GRAS Advies (2023). AERIUS rapportage Groenestraat 53, Kampen. Huissen, november 2023.
- Guillon, C.P., de Groot, M.R, van Hees, S.R.W, van der Wijngaart, T., & Faber, P.A. (2022). Ruimtelijke bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) onder de Omgevingswet. Juli 2022.
- Hunink, S. (2022). Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming. Natuurinclusief, Borculo. 13 p.
- Interprovinciaal overleg (IPO). (2022). Natuurnetwerk Nederland (ehs). Atlas Leefomgeving.
- Ministerie van Economische Zaken. (2018). Natura 2000-gebieden. Atlas Leefomgeving.
- Ministerie van Economische Zaken. (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. December 2016. Versie 1.3, 5p.
- Nationale Databank Flora en Fauna (z.d.). <https://ndff-ecogrid.nl/> Datum geraadpleegd: 30-11-2023.
- Natura2000 (z.d.). Natura 2000 gebieden. <https://www.natura2000.nl/gebieden> Datum geraadpleegd: 16-01-2023.
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (2022). Unilijst invasieve exoten. <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten> Datum geraadpleegd: 17-01-2023.
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (2021). Japanse duizendknoop. <https://www.nvwa.nl/documenten/plant/planten-in-de-natuur/exoten/risicobeoordelingen/factsheet-japanse-duizendknoop> Datum geraadpleegd: 17-01-2023.
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (z.d.). EU-Verordening 1143/2014. <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/eu-verordening-1143-2014-invasieve-exoten> Datum geraadpleegd: 17-01-2023.
- Overheid.nl (2021). Wet natuurbescherming. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01> Datum geraadpleegd: 12-01-2023.
- Patronale Dienst voor Organisatie en Controle van de Bestaanszekerheidstelsels (PDOK). <https://app.pdok.nl/viewer/?origin=pdoknl>. Datum geraadpleegd: 29-11-2023.
- RVO (2022). Algemene regels invasieve exoten. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/algemene-regels#regels-invasieve-exoten> Datum geraadpleegd: 17-01-2023.
- RVO (2015) Bos en bomen kappen. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/bomen/bos-en-bomen-kappen> Datum geraadpleegd: 16-01-2023.
- RVO (2013). Ruimtelijke ingrepen. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ingrepen> Datum geraadpleegd: 16-01-2023.
- Veldman, J., Troost, C. (2019). Brochure Soortenbescherming in Overijssel; Bunzing, egel, hermelijn en wezel. November 2019.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021). Vleermuisprotocol 2021, januari.
- Zoogdiervereniging (2021). Wet natuurbescherming. <https://www.zoogdiervereniging.nl/wnb> Datum geraadpleegd: 16-01-2023.

Bijlage 1: Impressie projectgebied

Bijlage 2: Veldwerk inventarisatie en indicatoren

- **Bebouwing en overige complexen:**
Kenmerken zoals gaten, spleten, kieren, luiken, holten en andere openingen in wanden, kozijndelen, muren en afwerking, stootvoegen, schachten en bekisting, onder dakgoten of dakpannen, onder enige dakbedekking of afwerking zoals loodslabben, dakbeschot en boeiboorden, tussen schotten, balken, aanleunende delen en ventilatieopeningen, spouwmuren, zolders, kelders, kruipruimten en platte daken.
- **Lijnvormige elementen:**
Structuurvormende eenheden met aansluitende delen en/of opzichzelfstaande doorlopende elementen waaronder akkers, grasland, bomenrijen, lanen, wegdelen, watergangen, muren, aaneensluiting van panden, complexen of andere vormen van bebouwing, een aaneensluiting van scheidingslijnen tussen open velden of open water of andere kenmerken die sterk afwijken van kenmerken van naastgelegen en verbonden structuren zoals begroeiing.
- **Vegetatie:**
Kenmerken van staande en liggende vegetatie waaronder type, kwantiteit, soorten, hoogte, dikte, dichtheid en algemene doorlaatbaarheid en toegankelijkheid, locatie en afstand t.o.v. mogelijk verstorende elementen, aaneensluiting van vegetatie, aaneensluiting en ligging t.o.v. routebepalende elementen of andere mogelijke habitatfuncties, losse bast delen, leeftijd en aanwezigheid van dood hout.
- **Rust- verblijf- en broedplaatsen:**
Indicerende kenmerken beschreven onder 'Bebouwing en overige complexen' en kenmerken aanwezig in bomen of andere houtige elementen, in palen, kasten, zolders en afgesloten ruimtes zoals takjes, bedding en andere isolerende materialen, als dan niet verzameld, holen of kuilen in vegetatie, bodem of in andere al dan niet aangebrachte structuren, hopen van takken, puin of andere dekking creërende materialen, zandplaatsen en de verplaatsbaarheid van zand.
- **Water:**
Kwaliteit waaronder helderheid, diepte, stroming en stabiliteit, aanwezigheid van waterplanten en oevervegetatie, aansluiting met andere waterpartijen of watergangen, bodem en oeverkenmerken, helling van het talud, fluctuaties, mate van verstoring en ligging.
- **Sporen:**
Kenmerken waaronder excrementen zoals braaksels, braakballen en uitwerpselen, latrines, delen van eischalen, nesten en prooiresten, delen van vacht zoals haren en veren, pootafdrukken, wissels, krabsporen, knaagsporen, voedselresten, voedselverzamelplaatsen en wroetsporen.
- **Overige:**
Geluiden zoals zang, roep en bewegingsgeluiden, geur, smeerplekken, aanwezigheid van waardplanten en zaadplanten of overige voedselbronnen waaronder vruchtdragende vegetatie of knaagdieren, aanwezigheid en volledigheid van (essentiële) habitatfuncties, aansluiting met omliggende habitatfunctie leverende gebieden en algemene verstoringsfactoren.

Bijlage 3: Wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving omtrent natuurbeleid is voornamelijk geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarnaast is beleid geregeld in provinciale verordeningen en binnen het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening. Wet- en regelgeving is gericht op de bescherming van:

- gebieden;
- soorten;
- houtopstanden.

Gebiedsbeschermingsregimes zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming hoofdstuk 2 en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening hoofdstuk 2 (Natuurnetwerk Nederland). Soortenbeschermingsregimes zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming en beschermingsregimes van houtopstanden in hoofdstuk 4.

De Wet natuurbescherming (Wnb) is een kaderwet die sinds 2017 van kracht is. Deze wet is gericht op het beschermen van natuurgebieden, inheemse en in het wild levende plant- en diersoorten en houtopstanden. Verplichtingen vanuit Internationale en Europese wet- en regelgeving zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn hierin opgenomen. Gelijktijdig heeft er decentralisatie van bevoegd gezag plaatsgevonden waardoor provincies verantwoordelijk zijn voor natuurbeleid- en bescherming binnen de wettelijke kaders van de Wnb en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Het biedt provincies de mogelijkheid om op regionaal niveau natuurbeleid toe te passen en in bepaalde gevallen soorten vrij te stellen van hun beschermde status.

Gebiedsbescherming

Gebieden kunnen beschermd worden onder de Wnb (Natura 2000-gebieden) onder het Barro (Natuurnetwerk Nederland gebieden) en onder provinciale verordening (Natuurnetwerk Nederland gebieden en Gebieden van provinciaal belang).

Natura 2000-gebieden

Het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden wordt Natura 2000 genoemd. In deze Natura 2000-gebieden worden bepaalde plant- en diersoorten en habitats beschermd met als doel hun leefgebied te behouden, te herstellen of uit te breiden. Nederland telt ruimt 160 Natura 2000-gebieden waarbinnen Europese richtlijnen van kracht zijn. Natura 2000-gebieden verkrijgen deze status wanneer ze worden aangewezen onder de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn. Aanwijzing vindt plaats door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Natura 2000-gebieden worden geselecteerd op grond van het voorkomen van habitattypen en soorten die vanuit Europees perspectief bescherming behoeven (Natura2000, z.d.). Voor alle Natura 2000-gebieden zijn beheerplannen opgesteld met instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in Artikel 2.3 van de Wnb.

Instandhoudingsdoelstellingen

Deze doelstellingen zijn geformuleerd voor alle voorkomende soorten en habitats binnen het desbetreffende gebied met als doel het bereiken van een landelijke gunstige staat van instandhouding voor alle door de richtlijnen beschermde soorten en habitats (zie Kader - Gunstige staat van instandhouding van een soort). Artikel 2.3 lid 2a en b verplicht om in de instandhoudingsdoelstellingen tenminste aan te geven wat de nodige instandhoudingsmaatregelen en de beoogde resultaten van deze maatregelen zijn. In de praktijk betekent dit a) of huidige aantallen of areaal van een soort of habitat voldoende zijn, b) of uitbreiding of verbetering nodig is en c) welke maatregelen nodig zijn om de gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen (Zoogdiervereniging, 2021; Overheid.nl, 2021).

Formulering van instandhoudingsdoelstellingen wordt veelal gedaan door het bevoegd gezag en ontwikkelingen of activiteiten die hierop een negatief effect hebben, zijn verboden (zie Kader - Stikstof).

Natura 2000-gebieden kennen een strikt beschermingsregime. Indien ontwikkelingen in of nabij een gebied plaatsvinden die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk de kwaliteit van aangewezen habitats of

de habitats van aangewezen soorten verstoren of verslechteren, moet hiervoor een vergunning worden aangevraagd bij de provincie (Zoogdiervereniging, 2021; Overheid.nl, 2021). Deze wordt alleen verleend indien er aan de volgende voorwaarden wordt voldaan en er:

- geen alternatieve oplossingen zijn;
- dwingende redenen zijn van groot openbaar belang;
- nodige compenserende maatregelen worden getroffen die waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000-gebied bewaard blijft.

Natuurnetwerk Nederland gebieden

De vroegere Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is vervangen door Natuurnetwerk Nederland (NNN) waarvan de naamgeving per provincie kan verschillen. Dit netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden zorgt voor een betere verbinding tussen kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke agrarisch cultuurlandschappen. Deze Ecologische verbindingzones (EVZ) maken migratie tussen natuurgebieden mogelijk. Het merendeel van NNN gebieden vallen onder Natura 2000-gebieden. Grote wateren die onder NNN-gebied vallen, waaronder bijvoorbeeld grote rivieren, het IJsselmeer en de Waddenzee, vallen onder de verantwoordelijkheid van het rijk (Overheid.nl, z.d.).

Anders dan Natura 2000-gebieden die vallen onder de Wet natuurbescherming, valt de verantwoordelijkheid van NNN gebieden op het land onder het bevoegd gezag. In het Barro wat voorziet in de juridische borging van nationaal ruimtelijk beleid, zijn onder Hfd 1 Artikel 2.10.1 t/m 2.10.5 de hoofdlijnen betreft bescherming juridisch verankerd. Het Barro verplicht provincies NNN gebieden aan te wijzen in de provinciale omgevingsverordening waarin begrenzing, beleid en de wezenlijke kenmerken en kwaliteiten van een gebied zijn vastgelegd (Overheid.nl, z.d.). Het bestemmingsplan zorgt dus voor de ruimtelijke bescherming van NNN gebieden en laat geen ontwikkeling toe die de wezenlijke kenmerken, waarden, kwaliteit, samenhang en oppervlakte aantasten. Er zijn echter 3 uitzonderingen (uitgezonderd wijziging van begrenzing) waarbij aantasting van NNN gebieden onder voorwaarde van o.a. mitigerende en compenserende maatregelen na toetsing door het bevoegd gezag wordt toegestaan (Overheid.nl, z.d.). Dit zijn:

- Bij ontwikkelingen van groot openbaar belang.
- Bij gebrek aan reële alternatieven.
- Wanneer negatieve effecten worden beperkt en effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Stikstof

Beoogde ontwikkeling kan door middel van een toename in stikstofuitstoot een negatief effect hebben op omliggende natuurgebieden. Indien dit een Natura 2000-gebied betreft, is toetsing hierop wettelijk verplicht. Deze plicht is niet van toepassing op NNN gebied tenzij het projectgebied binnen een NNN gebied ligt.

Gebieden van provinciaal belang

Net als NNN gebieden kunnen de gedeputeerde staten in provincies planologische bescherming toekennen aan gebieden. Dit zijn vaak bijzondere natuurgebieden of bijzondere landschappen zoals weidevogelgebieden of gebieden met veel cultuurhistorie. Beschermingsregimes van dit soort gebieden zijn opgenomen in provinciale verordeningen en kunnen per provincie sterk verschillen (Zoogdiervereniging, 2021).

Soortenbescherming

Onder de Wnb worden alle in het wild levende plant- en diersoorten en natuurgebieden tot op zekere hoogte beschermd, ongeacht of een soort of het gebied wettelijk beschermd is of niet. Ze vallen onder de zorgplicht (Artikel 1.11 Wnb), (zie Kader - Zorgplicht). Soortenbescherming is opgenomen in de Wnb onder hoofdstuk 3. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal- en nationaal beschermde soorten verdeeld over 3 verschillende beschermingsregimes, ieder met specifieke verbodsbepalingen (Artikel 3.5 t/m 3.10). Internationaal beschermde soorten zijn soorten die vallen onder de categorie Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn (inclusief de verdragen van Bern en Bonn).

Nationaal beschermde soorten vallen onder de categorie Andere soorten. De bijlage behorend bij hoofdstuk 3, Artikel 3.10 Wnb geeft een overzicht van nationaal beschermde diersoorten (Onderdeel A) en plantensoorten (Onderdeel B). Figuur 1 toont verbodsbepaling per beschermingsregime.

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern (wilde dieren en planten inclusief hun natuurlijke leefmilieus) en Bijlage I van het Verdrag van Bonn (trekkende wilde diersoorten). Deze richtlijnen zijn opgesteld om de biodiversiteit in Europa in stand te houden en bevatten meerdere bijlagen waarin lijsten met soorten zijn opgenomen. Onder Andere soorten vallen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage Wnb, onderdeel A, inclusief vaatplanten genoemd in de bijlage Wnb, onderdeel B. De verboden benoemd in Artikel 3.10 lid a en b zijn niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze soorten zich in gebouwen of op erven bevinden.

Anders dan internationaal beschermde soorten is het beschermingsregime omtrent Andere soorten milder. Zo is het niet verboden eieren te rapen of dieren opzettelijk te verstoren. Deze uitzonderingen zijn gebaseerd op de belangen beschreven onder Artikel 3.10 lid 2a t/m 2i waaronder bijvoorbeeld ruimtelijke inrichting, kleinschalige bouwactiviteiten of bestendig beheer en ter voorkoming van schade of overlast (Overheid.nl, 2021).

Zorgplicht

Een iedereen neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat nadelige gevolgen tenminste moeten worden voorkomen, beperken of ongedaan maken. (Wnb Artikel 1.11).

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn	Beschermingsregime Andere soorten
Artikel 3.1 lid 1 Het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Artikel 3.5 lid 1 Het is verboden in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Artikel 3.10 lid 1a Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen
Artikel 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Artikel 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Artikel 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Artikel 3.1 lid 3 Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben	Artikel 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	N.v.t.
Artikel 3.1 lid 4 en 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen tenzij de storing niet van weselijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Artikel 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	N.v.t.
N.v.t.	Artikel 3.5 lid 5 Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Artikel 3.10 lid 1c Het is verboden vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming per beschermingsregime. Bron: Overheid.nl (2021); Zoogdierverseniging (2021).

Essentieel leefgebied

Nest-, rust- en voortplantingsplaatsen worden in de Wnb nadrukkelijk beschermd (Figuur 1). Deze bescherming geldt niet voor bijvoorbeeld vliegroutes, migratieroutes en foerageergebied. Echter, onder deze beschermde plaatsen worden ook alle essentiële onderdelen verstaan die het nest of de rust- of verblijfplaats als zodoende laten functioneren, ook wanneer deze gebieden niet samenvallen. Essentiële leefgebieden zijn daarom gebieden van wezenlijk belang voor het functioneren van de nest- rust- of voortplantingsplaats, wanneer er geen alternatieven zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen (Raad van State, 2021).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Het verbod op beschadiging en vernieling van nesten houdt in dat er bij ruimtelijke ingrepen rekening dient te worden gehouden met broedende vogels en vogels die hun nest jaarrond als verblijfplaats gebruiken. De broedperiode is soort specifiek. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest, of zijn hiertoe in staat. Voor deze vogelnesten geldt dat ze enkel in het broedseizoen als broedgeval onder de bescherming van Artikel 3.1 van de Wnb staan. Voor werkzaamheden buiten het broedseizoen is voor deze soorten (op enkele uitzonderingen na) geen ontheffing nodig. Van vogelsoorten mét jaarrond beschermde nesten bestaat een opgestelde dynamische lijst dat als beleidsdocument onderdeel is van de Wnb. Hierin zijn vogels op basis van nestgebruik ingedeeld in 5 categorieën die hieronder worden weergegeven. Soorten en categorieën kunnen per provincie verschillen. In *Lijst met beschermde soorten Wet natuurbescherming* (Hunink, 2022) staat een overzicht van vogels met jaarrond beschermde nesten per provincie.

- 1 jaarrond gebruikte nesten (buiten het broedseizoen ook vaste rust- of verblijfplaats)*;
- 2 zeer honkvaste (koloniebroeders) of afhankelijk van bebouwing*;
- 3 zeer honkvaste broeders of afhankelijk van bebouwing (geen koloniebroeders)*;
- 4 vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest*;
- 5 (definitie van 5, 5a en 5b verschilt per provincie, en varieert van honkvast en voldoende flexibel tot kwetsbaar en afhankelijk van lokale Staat van instandhouding (zie Kader - Gunstige staat van instandhouding van een soort).

* Exacte definitie kan afwijken.

Uitzonderingen op verbodsbepalingen

Uitzonderingen op de verbodsbepalingen binnen de Wnb zoals beschreven onder Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten kunnen gelden indien:

- een vrijstelling voor de specifieke soort geldt (nationaal beschermde soorten);
- gewerkt wordt met een Gedragscode (nationaal en internationaal beschermde soorten);
- een ontheffing is verkregen (nationaal en internationaal beschermde soorten).

Om te bepalen of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling, is er een stappenplan opgesteld door het Ministerie van Economische Zaken. Deze is toegevoegd in de volgende Bijlage.

Vrijstelling:

Binnen de groep Andere soorten (nationaal beschermd), kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies zijn bevoegd om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan de ontheffingsplicht voor (doorgaans algemeen voorkomende) soorten en soorten dus vrij te stellen van hun beschermde status. Hunink (2022) toont een overzicht van deze soorten in Lijst beschermde soorten Wet natuurbescherming, onderverdeeld in beschermingsstatus en provincie. Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod en geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van die vrijstelling voldoet, zoals een gedragscode (RVO, 2013).

Gedragscode:

Indien er bij ruimtelijke ingrepen een verbodsbepaling overtreden wordt, kan in sommige gevallen een vrijstelling van de ontheffingsplicht gelden wanneer er gebruik wordt gemaakt van specifieke richtlijnen in een door de minister goedgekeurde gedragscode (Artikel 3.31 Wnb). Door het volgen van deze gedragslijnen kan schade zoveel mogelijk worden voorkomen. Reeds goedgekeurde Gedragscodes zijn enkel bruikbaar bij ruimtelijke ingrepen binnen gebieden in eigendom van gemeenten en terreinen in beheer, onderhoud en/of eigendom van de provincie. Hierop betrekking hebbende relevante gedragscodes zijn te vinden op de site van de

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor Europees beschermde soorten.

Ontheffing:

In alle andere gevallen zijn in het kader van ruimtelijke ontwikkeling uitzonderingen op verbodsbepalingen enkel mogelijk wanneer een ontheffing is verkregen. De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen ligt bij de provincie. Voor een ontheffingsverlening moet het belang van het overtreden van de verbodsbepaling worden aangetoond. Deze zijn afhankelijk van het beschermingsregime. Een ontheffing of vrijstelling wordt uitsluitend verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (Artikel 3.8 lid 5a Wnb);
- zij het belang dient zoals benoemd in Artikel 3.3 lid 4, 3.8 lid 5 en 3.10 lid 2 Wnb, waaronder volksgezondheid en openbare veiligheid;
- de ontwikkeling niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (Artikel 3.8 lid 5c Wnb).

Indien binnen een gemeente op gebiedsniveau wordt gewerkt en een gebiedsontheffing wordt aangevraagd, kunnen maatregelen in een Soortenmanagementplan (SMP) worden opgenomen.

Ontheffingsplicht

Indien er door beoogde ontwikkelingen verbodsbepalingen worden overtreden waarbij vrijstellingen en/of een gedragscode niet van toepassing zijn, geldt de ontheffingsplicht. Bij de ontheffingsaanvraag moet worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn die desbetreffende verbodsbepaling kan voorkomen. Daarnaast moet het een noodzakelijk wettelijk belang dienen aansluitend op het beschermingsregime van de desbetreffende soort waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd (Artikel 3.3 lid 4b, 3.8 lid 5b en 3.10 lid 2a Wnb) (zie Kader - Wettelijk belang per beschermingsregime) en moet worden aangetoond dat de staat van instandhouding van de desbetreffende soort door beoogde ontwikkelingen niet verslechtert (zie Kader - Gunstige staat van instandhouding van een soort). Het verspreidingsgebied van de soort, aantallen, trends, het effect van de beoogde ontwikkeling op de soort en de te nemen mitigerende of compenserende maatregelen ten gunste van de soort zal in de beoordeling worden overwogen (Ministerie van Economische Zaken, 2016).

Wettelijk belang per beschermingsregime

- Beschermingsregime Vogelrichtlijnsoorten:
In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren of ter bescherming van flora of fauna.
- Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten en soorten van Bern en Bonn:
In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid, of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom of in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
- Beschermingsregime Andere soorten:
In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Gunstige staat van instandhouding van een soort

In principe wordt hiermee bedoeld dat de populatie levensvatbaar is en dat ook op lange termijn zal blijven binnen de natuurlijke habitat waar hij voorkomt en dat het natuurlijke verspreidingsgebied niet kleiner wordt en de habitat van de soort groot genoeg is om de populatie van die soort ook op langere termijn in stand te houden. De soort mag geen effecten ondervinden die een zodanige invloed hebben dat er op langere termijn een negatieve verandering zou kunnen plaatsvinden van de verspreiding van de soort en de grootte van de populatie waardoor het voortbestaan van de soort in gevaar komt (Overheid.nl, 2021). Onder de internationale beschermingsregimes wordt het omschreven als:

- Vogelrichtlijnsoorten: De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding (Svl) van de desbetreffende soort.
- Habitatrichtlijnsoorten: Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige Svl te laten voortbestaan.

Houtopstanden

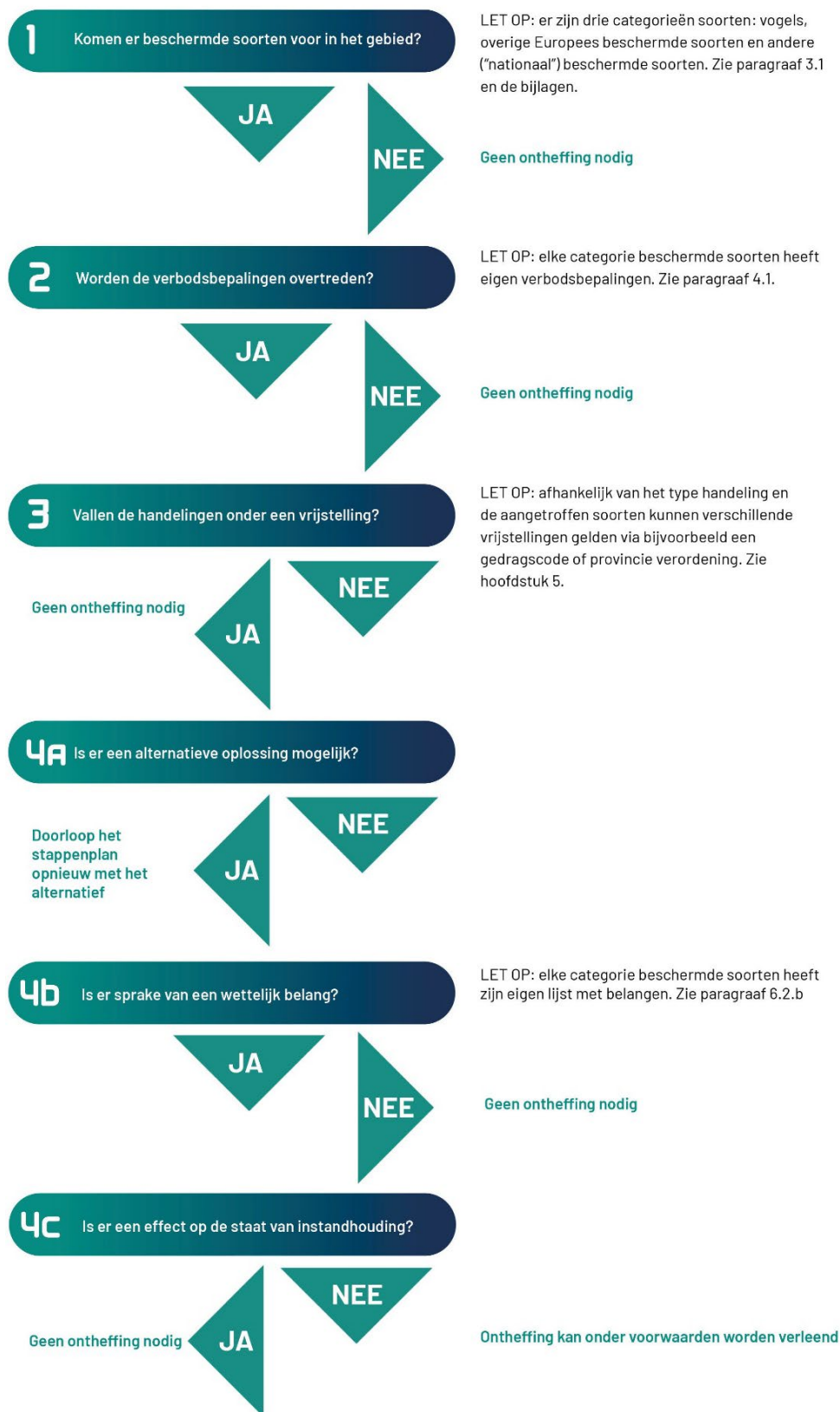
Het begrip houtopstand wordt onder de Wnb (Artikel 1.1) omschreven als een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend die een totaal areaal van 10 are (1000m²) of groter beslaat of uit een rijbeplanting bestaat van meer dan 20 bomen gerekend over het totaal aantal rijen. Heesters, struikhaagen, struwelen en andere houtige plantengroei vallen hier ook onder (RVO, 2015). Een houtopstand wordt beschermd onder de Wnb indien het buiten de wettelijk vastgestelde grenzen van de bebouwde kom ligt (Artikel 4.1a). Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten (Artikel 4.2 lid 1). Houtopstanden op erven of in tuinen, fruitbomen, eenrijige beplanting langs landbouwgronden, beplanting langs waterwegen en andere uitzonderingen benoemd onder Artikel 4.1 Wnb vallen niet onder beschermde houtopstanden binnen de Wnb.

Invasieve exoten

Invasieve exoten zijn soorten die schade kunnen toebrengen aan bijvoorbeeld biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Ze kunnen inheemse soorten verdringen of zelfs doen uitsterven. Ook kunnen ze schadelijk zijn voor de gezondheid en veiligheid van mensen en economische schade toebrengen. In de Europese Unie is een verordening van kracht (nr. 1143/2014) ter preventie en beheersing van invasieve uitheemse exoten (NVWA, z.d.). Deze soorten zijn terug te vinden op Unilijst Invasieve soorten op de website van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA, 2022). Deze verordening is opgenomen in de Wet natuurbescherming en gedeputeerde staten zijn (op enkele uitzonderingen na) verantwoordelijk dat in de provincie deze soorten zoveel mogelijk worden teruggebracht (Artikel 3.19 Wnb). Het is verboden exoten vallend onder deze aangewezen groep te zaaien, planten, kweken, telen, te laten voortplanten, te verhandelen, in bezit te hebben of vrij te laten (Artikel 3.34 en 3.39 Wnb) (RVO, 2022). Er zijn provincies die de bestrijding van soorten in hun beleid hebben opgenomen die niet op deze lijst vermeld staan. Het gaat hierbij vaak om soorten uit de duizendknoop familie. Sinds 1 januari 2022 geldt wel het verbod op handel in Aziatische duizendknopen (NVWA, 2021). Regelingen omtrent bestrijding van deze soortengroep en andere soorten zijn doorgaans te vinden op websites van desbetreffende gemeenten.

Bijlage 4: Stappenplan ontheffingsplicht

STAPPENPLAN ONTHEFFING

Bron: Ministerie van Economische Zaken (2016).